

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ
ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ХДАК

КУЛЬТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО XXI СТОЛІТТЯ

**Матеріали міжнародної наукової
конференції молодих учених**

16–17 квітня 2026 р.

У 2 частинах

Частина 2

Харків, ХДАК, 2026

УДК [008+316.77] (063)
К90

Друкується за рішенням ученої ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 8 від 27.03.2026 р.)

Відповідальний за випуск:
О. С. Василенко

Редакційна колегія:

Соляник А., д-р пед. наук, проф., проректор з наукової роботи ХДАК, голова оргкомітету;
Василенко О., аспірант, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХДАК (НТСА ХДАК);
Мачулін Л., канд. філос. наук, ст. викл., зав. редакційно-видавничого відділу ХДАК;
Авершина А., аспірант ХДАК;
Александрова М., канд. філософ. наук, доц. ХДАК;
Астахова В., студ. ХДАК;
Афенченко Г., канд. соц. наук, доц. ХДАК;
Бірьова О., канд. іст. наук, доц. ХДАК;
Борисова А., канд. психол. наук, доц., нач. відділу міжн. зв'язків ХДАК;
Булах Т., д-р наук із соц. комунікацій, доц. ХДАК;
Воскобойнікова Ю., д-р мистецтвозн., доц., зав. каф. хорового диригування та академічного співу ХДАК;
Гіголаєва-Юрченко В., канд. мистецтвозн., доц. ХДАК;
Дерев'яно І., ст. викл. ХДАК;
Коновалова І., д-р мистецтвозн., проф., зав. каф. теорії та історії музики ХДАК;
Коржик Н., канд. наук із соц. комунікацій, доц., декан факультету культурології та соціальних комунікацій ХДАК;
Курдюпова О., ст. викл. ХДАК;
Лисенкова В., д-р філос. наук, доц., зав. каф. мистецтвознавства ХДАК;
Мостова І., канд. мистецтвозн., доц., декан факультету хореографічного мистецтва ХДАК;
Попова-Коряк К., канд. юрид. наук, ст. викл. ХДАК;
Рибалко С., д-р мистецтвозн., проф. ХДАК;
Фесенко І., канд. філол. наук, доц. ХДАК;
Шелестова А., канд. наук із соц. комунікацій, доц. ХДАК.

К 90 Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали міжнар. наук.
конф. молодих учених, 16–17 квітня 2026 р. У 2 ч. Ч. 2 / За ред. А. Соляник та ін.
Харків : ХДАК, 2026. 340 с.

УДК [008+316.77] (063)

Важливе місце в українській танцювальній традиції займає коломийка, ритмічна організація якої пов'язана з характерним двочастковим метром (2/4) та швидким темпом виконання. Ритмічний малюнок коломийки вирізняється чіткою періодичністю та повторюваністю рухових мотивів. Особливістю танцю є чергування коротких танцювальних фраз, що відповідають музичним періодам. Рухи часто супроводжуються акцентованими притупами, які підсилюють ритмічну виразність танцю.

До танців із тричастковою метричною структурою належить метелиця, для якої характерний розмір 3/4 або варіативні метричні поєднання. Ритмічна організація метелиці створює відчуття безперервного оберտального руху. Танцювальні фігури виконуються по колу, а швидке чергування кроків і обертів формує плавний, але водночас динамічний ритмічний малюнок.

Значну роль у танцювальній культурі України відіграють і польки, що поширилися у XIX ст. та стали невіддільною частиною народного побутового танцю. Полька має чітку двочасткову ритмічну структуру (2/4), що визначає характерну послідовність рухів: крок — підскок — крок — підскок. Така ритмічна формула створює легкий і жвавий характер танцю та забезпечує ритмічну рівномірність виконання.

Ще одним прикладом є кадрили, яка має складнішу композиційну структуру та включає кілька танцювальних фігур. Ритмічна організація кадрили може змінюватися залежно від конкретної фігури, проте здебільшого вона ґрунтується на двочастковому метрі. Особливістю цього танцю є чітке чергування танцювальних епізодів і фігур, що створює своєрідний ритмічний цикл.

Отже, ритмічна організація є одним із ключових елементів структури українських народних танців. Вона визначає взаємодію музики й руху, формує динаміку танцювальної композиції та впливає на характер виконання.

Аналіз ритмічних особливостей народної хореографії свідчить про багатство метроритмічних моделей, різноманітність рухової лексики та тісний зв'язок танцю з музичною традицією. Важливою ознакою українських народних танців є поєднання чіткої ритмічної структури з варіативністю виконання, що забезпечує динамічний розвиток танцювальної традиції.

Л. Вельган, Л. Шур

ІМПРОВІЗАЦІЯ В ПОБУТОВИХ ТРАДИЦІЙНИХ ТАНЦЯХ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

L. Velgan, L. Shchur

IMPROVISATION IN DOMESTIC TRADITIONAL DANCES OF WESTERN PODILLIA

Традиційна танцювальна культура українців є важливою складовою нематеріальної культурної спадщини, що відображає історичний досвід, світогляд та естетичні уявлення народу.

У контексті етнохореологічних досліджень особливу увагу привертають танцювальні традиції Західного Поділля — історико-етнографічного регіону, що вирізняється багатством фольклорних форм і локальних варіантів народної хореографії. Побутові танці цього регіону характеризуються значною варіативністю виконання та активним використанням імпровізаційних елементів.

Дослідники народної хореографії підкреслюють, що важливою рисою традиційного танцю є його варіативність. На відміну від сценічних форм, у яких

рухи мають чітко зафіксовану послідовність, у побутових танцях виконавці часто змінюють рухи, додають нові елементи або варіюють ритмічний малюнок. Саме ця варіативність і становить основу імпровізаційного характеру танцю.

У сучасній етнохореології імпровізація розглядається як один із механізмів функціонування традиції. Вона дозволяє поєднати усталені танцювальні моделі з індивідуальним творчим проявом виконавців, що сприяє збереженню живого характеру народної танцювальної культури.

У контексті традиційної хореографії імпровізацію можна визначити як процес творчого варіювання танцювальних рухів у межах усталеної ритмічної та композиційної структури танцю. Імпровізація не означає повної довільності виконання, оскільки танцівники дотримуються певних традиційних моделей рухів, ритмічних формул та композиційних принципів.

Імпровізаційність у народному танці проявляється передусім у варіюванні рухової лексики. Виконавці можуть змінювати послідовність кроків, додавати притупи, оберти або стрибки, змінювати амплітуду рухів та темп виконання. При цьому зберігається загальна структура танцю, що забезпечує його впізнаваність.

Важливою особливістю імпровізації є також індивідуальна манера виконання. Кожен танцюрист привносить у танець власні рухові варіації, що формує своєрідний стиль виконання. Саме тому в традиційному середовищі танці одного типу могли мати кілька локальних варіантів.

Побутові танці Західного Поділля функціонували в тісному зв'язку з традиційним соціальним життям громади. Найчастіше вони виконувалися під час вечорниць, молодіжних забав, весільних святкувань, храмових свят та інших громадських подій. Саме такі ситуації створювали сприятливі умови для розвитку імпровізаційної танцювальної практики.

На вечорницях або забавах танці виконувалися під супровід народних музикантів у складі таких традиційних інструментів, як скрипка, цимбали, бубон, басоля. Музичний супровід зазвичай мав імпровізаційний характер, що стимулювало й танцюристів до творчого варіювання рухів.

Імпровізація в побутових танцях Західного Поділля проявляється в різних формах. Найпоширенішою є варіативність танцювальних кроків. Танцюристи можуть змінювати послідовність рухів, комбінувати різні елементи або вводити нові рухові фігури.

Іншою формою імпровізації є зміна ритмічного малюнка танцю. Виконавці можуть варіювати акценти рухів, додавати притупи або інші ритмічні елементи, що підсилюють динаміку танцю.

Поширеним явищем є також імпровізаційні сольні виходи, коли танцюрист на короткий час виходить у центр кола або перед партнерами й демонструє власні рухові варіації. Подібні епізоди особливо характерні для чоловічого виконання, де велике значення мають віртуозні рухи, стрибки та присідання.

У танцювальній традиції Західного Поділля поширені різноманітні побутові танці, серед яких особливе місце посідають парні польки, верховини, коломийки, вальси, краков'яки та інші.

Важливу роль у формуванні імпровізаційного характеру танцю відіграє взаємодія між музикантами та танцюристами. У традиційному середовищі музиканти часто реагували на рухи танцюристів, змінюючи темп або варіючи мелодію.

Подібний діалог між музикою і рухом створював умови для імпровізації. Танцюристи могли змінювати характер виконання залежно від музичного супроводу, а музиканти, своєю чергою, підлаштовували гру під ритміку танцю.

Така взаємодія сприяла формуванню гнучкої танцювальної структури, у якій поєднувалися традиційні елементи та індивідуальні варіації.

Імпровізація відіграє важливу роль у збереженні та розвитку традиційної танцювальної культури. Завдяки імпровізаційності танець не є статичною формою, а постійно змінюється та адаптується до нових умов, що дозволяє виконавцям творчо осмислювати традиційні рухи та поєднувати їх із власними руховими знахідками. У результаті виникають нові варіанти танцю, які із часом можуть закріплюватися у традиції.

Отже, побутові традиційні танці Західного Поділля характеризуються значною варіативністю виконання та активним використанням імпровізаційних елементів. Імпровізація проявляється у варіюванні танцювальних кроків, зміні ритмічного малюнка, індивідуальній манері виконання та сольних виходах танцюристів.

Важливим чинником імпровізаційності є взаємодія між музикантами та танцюристами, яка створює умови для творчого розвитку танцю. Саме завдяки імпровізації традиційна танцювальна культура зберігає свою динамічність та здатність до розвитку.

Дослідження імпровізаційних практик у побутових танцях Західного Поділля сприяє глибшому розумінню особливостей функціонування народної хореографії та є важливим кроком у збереженні танцювальної спадщини регіону.

P. Kazlitiņ

ПРИВАТНІ ТАНЦЮВАЛЬНІ СТУДІЇ ЯК ОСЕРЕДОК РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ

R. Kazlitiņ

PRIVATE DANCE STUDIOS AS CENTERS FOR THE DEVELOPMENT OF CONTEMPORARY CHOREOGRAPHY AND THE SPECIFICS OF THEIR FUNCTIONING

Нині хореографія розвивається не тільки в межах професійних мистецьких навчальних закладів, а й активно поширюється в приватних танцювальних студіях. Саме такі студії часто стають місцем, де діти та молодь знайомляться з різними сучасними стилями танцю, розвивають свої навички та пробують себе у творчості. Завдяки більш вільному формату занять, різноманіттю напрямів і відкритості для всіх охочих, приватні студії роблять танцювальне мистецтво ближчим і доступнішим для широкого кола людей. У результаті вони поступово стають важливою частиною сучасного культурного середовища та сприяють популяризації танцю.

Однією з особливостей приватних танцювальних студій є те, що вони можуть доволі швидко змінювати формат роботи та підлаштовуватися під нові тенденції в хореографії. На відміну від традиційних навчальних закладів, у таких студіях легше вводити нові стилі танцю або пробувати інші підходи до навчання. Саме тому тут часто можна зустріти різні напрями сучасного танцю, наприклад contemporary, hip-hop, jazz-funk, street dance та інші популярні стилі. Це робить заняття цікавішими та допомагає залучати до танцю дітей, підлітків і дорослих різного віку.

М. Бологов ЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ ГРУПИ ХОРУ ІМ. Г. ВЕРЬОВКИ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ M. Bolohov THE ROLE OF THE DANCE ENSEMBLE OF THE VERYOVKA CHOIR IN SHAPING UKRAINIAN NATIONAL IDENTITY.....	44
А. Ковальчук ТІЛЕСНО-ОБРАЗНИЙ ДОСВІД ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ ВПЕВНЕНОСТІ МАЙБУТНІХ ТАНЦІВНИКІВ A. Kovalchuk BODI-IMAGE EXPERIENCE AS A BASIS FOR THE FORMATION OF PERFORMANCE CONFIDENCE IN FUTURE DANCERS.....	46
М. Печененко, С. Печененко СПЕЦИФІКА ТРАНСФОРМАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАРОДНОГО ТАНЦЮ В СУЧАСНІЙ ХОРЕОГРАФІЧНІЙ КУЛЬТУРІ M. Pechenenko, S. Pechenenko SPECIFICITY OF THE TRANSFORMATION OF REGIONAL FEATURES OF FOLK DANCE IN MODERN CHOREOGRAPHIC CULTURE.....	47
К. Дмитренко КОГНІТИВНІ, ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПІДЛІТКІВ K. Dmytrenko COGNITIVE, PSYCHOPHYSIOLOGICAL AND SOCIAL ASPECTS OF DANCE ACTIVITY IN ADOLESCENTS.....	50
В. Конош УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОСТЮМ: ЕТНІЧНИЙ КАНОН ЧИ НАВ'ЯЗАНИЙ СТЕРЕОТИП? V. Konosh UKRAINIAN NATIONAL COSTUME: AN ETHNIC CANON OR AN IMPOSED STEREOTYPE?	52
Л. Вельган, К. Клошник, Л. Шур ОСОБЛИВОСТІ РИТМІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТАНЦІВ L. Velgan, K. Kloshnyk, L. Shchur FEATURES OF THE RHYTHMIC ORGANIZATION OF UKRAINIAN FOLK DANCES.....	53
Л. Вельган, Л. Шур ІМПРОВІЗАЦІЯ В ПОБУТОВИХ ТРАДИЦІЙНИХ ТАНЦЯХ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ L. Velgan, L. Shchur IMPROVISATION IN DOMESTIC TRADITIONAL DANCES OF WESTERN PODILLIA	55
Р. Казлітін ПРИВАТНІ ТАНЦЮВАЛЬНІ СТУДІЇ ЯК ОСЕРЕДОК РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ R. Kazlitin PRIVATE DANCE STUDIOS AS CENTERS FOR THE DEVELOPMENT OF CONTEMPORARY CHOREOGRAPHY AND THE SPECIFICS OF THEIR FUNCTIONING.....	57
І. Макарова ІНКЛЮЗИВНА ХОРЕОГРАФІЯ ЯК ПРОСТІР ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ТАНЦІВНИКІВ З РІЗНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ I. Makarova INCLUSIVE CHOREOGRAPHY AS A SPACE FOR CREATIVE SELF-REALIZATION OF DANCERS WITH DIFFERENT CAPABILITIES.....	58
О. Герчук ДІАЛОГ ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ: СИНТЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ ІЗ СУЧАСНИМИ ХОРЕОГРАФІЧНИМИ ПРАКТИКАМИ O. Herchuk DIALOGUE OF TRADITION AND INNOVATION: SYNTHESIS OF UKRAINIAN FOLK CHOREOGRAPHY WITH MODERN CHOREOGRAPHIC PRACTICES.....	60